

Miniazimuts Josep Mauri Portolès

Excursions a peu per la **vall de Camprodon**

15 recorreguts per les valls
del Ter i del Ritort

 Cossetània

Miniazimuts

9

Excursions a peu per la Vall de Camprodon

**15 recorreguts per les valls
del Ter i del Ritort**

JOSEP MAURI PORTOLÈS

Aquest llibre ha estat publicat amb l'ajut de

Primera edició: setembre de 2021

© de l'edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

© del text i de les fotografies: Josep Mauri Portolès
jpmauri@gmail.com

Disseny i composició: 3 x Tres

Impressió: Formes Gràfiques Valls, SA

ISBN: 978-84-1356-061-8

DL T 307-2021

Índex

PRESENTACIÓ RETROSPECTIVA	3
LA VALL DE CAMPRODON.....	5
1. Circuit amb telecadira i passejada pel circ d'Ulldeter i el naixement del riu Ter	10
2. Circular d'alta muntanya pels circs d'Ulldeter, Morens i el Bastiments (2.881 m).....	14
3. Els últims 2.000 de la vall: el Roca Colom (2.506 m) i el Costabona (2.465 m)	18
4. Volta a un cim solitari: l'isolat puig de les Agudes (1.976 m)	22
5. Dilatades vistes des del puig Moscós (1.739 m)	26
6. De Molló a Espinavell pel bedollar del Grell, i retorn.....	30
7. El Camí de la Retirada: de Molló a coll d'Ares, i retorn pel pla de Sant Pere	34
8. Els salts d'aigua de la riera de Carboner i el panoràmic camí de la Serra	38
9. Per la vall del Catllar: aigua abundant, atapeïda vegetació i solitud extrema.....	42
10. Per la vall d'Abella i la cara nord de la serra Cavallera (1.899 m)	46
11. El plàcid camí a la vora del Ter de Camprodon a Llanars, la Roca i Vilallonga de Ter, i retorn.....	50
12. Per les fonts de Camprodon i les valls dels rius Ritort i Ritortell	54
13. Incursió al paisatge de l'Alta Garrotxa: de Camprodon al puig Ou (1.300 m), i retorn.....	58
14. Per l'ombrívola font Fresca, el santuari del Remei i l'antic patrimoni industrial del Ter	62
15. Circular per la calçada romana del Capsacosta i el mirador del Puigsacreu (1.112 m).....	66

Nevada sobtada de març a Camprodon.

Presentació retrospectiva

La vall de Camprodon és present a la meua vida des de ben jove. Encara recordo la primera visita que vaig fer-hi amb els meus pares provinents de Barcelona quan jo tenia tretze anys, primer amb el tren fins a Ripoll i després amb els Autos Güell fins a Camprodon. Eren altres temps —mitjans dels anys vuitanta—, hi havia poca informació turística i, si la família no tenia cotxe, només disposava d'un servei molt ajustat en transport públic. Fins i tot vàrem preguntar a Ripoll d'on sortia l'autobús a Camprodon perquè era dia de mercat, hi havia carrers tallats i ocupats pels paradistes i no quedava gens clar. El darrer autobús en dissabte de tornada de Camprodon cap a Ripoll sortia a les 15.30 h; per tant, no hi havia gaire temps per invertir en aquest meravellós poble.

Recordo caminar per primer cop pel carrer de Sant Roc, on es notava la pureza de l'aire i, sobtadament, davant dels meus ulls, l'aparició del descomunal pont Nou al damunt del fort brogit del riu Ter. Tot seguit, les aclaparadores vitrines plenes d'embotits de Cal Xec; just al davant, els Camprodonins de la pastisseria Sala-Pulí em feien venir salivera i, per si fos poc, a pocs metres, hi havia un altre riu amb més soroll d'aigua, en aquest cas el Ritort. Seguidament el carrer de València ple de botigues de tota mena; vaig quedar especialment captivat per la pastisseria Pujol, amb el seu tradicional pa de pessic, i els expositors de la llibreria Anglada plens de postals. Al final d'aquesta concorreguda aglutinació comercial, com a colofó, els més destacats monuments de la vila: l'església de Santa Maria i el vistós monestir de Sant Pere. Totes aquestes sensacions en tan pocs metres em van marcar per sempre. Allò era el que realment cercava: clima sa i pur, esvelts monuments, rius plens d'aigua, ambient de muntanya i vistosos comerços de productes típics i enlluernadors, gens vistos en grans ciutats.

Després d'arribar al monestir de Sant Pere, volíem conèixer una mica la rodalia del poble. Crec recordar que, amb l'ajuda del mapa de l'editorial Alpina, deci-

dírem anar des del pont Nou fins a la font de la Forcarà. Després, un ràpid dinar al bar Pabel de la plaça d'Espanya —ara plaça de la Vila— i retorn a Barcelona astorats i impactats per aquell dia tan memorable; però ens vàrem prometre de tornar per fruir-lo millor.

Així va ser per la fira de la Puríssima d'aquell mateix any, quan vam tenir contacte amb Camprodon en l'època de fred de finals de tardor: des del passeig de la font Nova es veia tota la fageda de la muntanya de Sant Antoni, ara desproveïda de vegetació; una passejada per la monumental Mare de la Font, tot respirant la humitat de l'aire, amb la poca llum solar del capvespre de desembre, les xemeneies de les cases fumejant... Des que, en època juvenil, vaig experimentar totes aquestes vivències estic fascinat per aquesta contrada i la seva vall, perquè els paisatges varien i sorprenen en totes les èpoques de l'any.

Els temps actuals

D'aquesta manera han anat passant els anys amb moltíssimes visites a Camprodon com a nucli central d'activitats, estades en molts hostalatges de la vila, sortides en diferents estacions de l'any... i així anar fent fins que hem arribat als temps actuals. Actualment tot és ben diferent: sembla un altre món. Internet et permet trobar qualsevol dada que necessitis a l'instant; el poble presenta una oferta hotelera d'allotjament i restauració immensa i, a més, amb crítica i valoració d'usuaris dels establiments; pel que fa als comerços, uns han plegat, d'altres han canviat el nom, d'altres ja et porten els productes comprats en línia a casa; les comunicacions en transport públic són òptimes —cal mencionar que hi ha un autobús cada hora els dies feiners per al tram Ripoll-Camprodon— i la modernització en les carreteres és evident; es contempla la creació de nous equipaments; trobem una abundantíssima documentació d'activitats per donar i vendre...

És en aquesta darrera característica on voldria fer un important incís. Actualment hi ha un excés d'informació arreu que pot ser difícil de canalitzar. Sobre el terreny, existeix una massiva proliferació d'itineraris senyalitzats, com ara els senders de gran recorregut (GR), els senders de petit recorregut (PR) —xarxa molt deteriorada a la vall—, de rutes de bicicleta de muntanya BTT, rètols d'itineraris de l'entitat Turisme de Catalunya, la xarxa Itinerànnia —capdavantera al Ripollès— i d'altres senyalitzacions menors d'entitats privades o municipals. A internet, centenars de rutes amb tracks descarregables, milers de fotografies, blogs de sortides familiars que realment no ho són... És imprescindible fer la tria correcta entre tanta saturació turística, principalment a la xarxa, en què tothom és expert en una matèria.

Presentar una correcta tria de la informació d'itineraris de natura i descoberta de la vall de Camprodon és el veritable propòsit d'aquest modest llibre de la col·lecció Miniazimut: donar a conèixer la vall a tots aquells interessats en explorar-la, amb les dades justes i necessàries, sense informacions que no venen al cas, irrellevants o no contrastades. Tot l'indispensable en una guia concebuda per portar sempre a la motxilla: itineraris descrits amb precisió, mapes explicatius detallats, acurades fotografies i els consells més adients per ajudar l'excursionista.

He intentat fer el resum muntanyenc sobre la vall que estaves esperant. Visitem petits poblets, destacats cims, fonts monumentals i rius d'aigua abundant, frondosos boscos —ben canviants segons l'època de l'any—, esglésies, ermites i d'altres elements patrimonials, recorreguts coneguts, d'altres no tant... Cadascú que triï la sortida més adient en funció de les seves possibilitats físiques, esportives o culturals.

Abundant senyalització de camins arreu.

La vall de Camprodon

Quatre aspectes físics: relleu, clima i vegetació

Al nord-est de la comarca del Ripollès, anomenem vall de Camprodon tota la conca alta del riu Ter i el seu afluent, el Ritort. La vall comprèn els municipis de Sant Pau de Segúries en el punt més baix, Camprodon —a l'aiguabarreig dels rius Ter i Ritort—, Llanars, Vilallonga de Ter i Setcases, on hi ha tota la capçalera del riu Ter. D'altra banda, el Ritort drena el terme municipal de Molló fins a Camprodon, on, com hem dit, aboca les seves aigües al riu Ter.

Al nord de la vall, amb un cert modelatge glacial, el relleu és abrupte principalment als cims limitrofs amb la comarca del Conflent —vall de la Tet—, al tram del **Bastiments** (2.881 m) —itinerari 2—, el més alt de la vall, el **pic de la Dona** (2.702 m), el **Roca Colom** (2.506 m), on limita amb el Vallespir —vall del Tec—, i el Costabona. Després del **Costabona** (2.465 m) —itinerari 3—, la caiguda altimètrica és molt forta i la carena fronterera no passarà mai més dels 2.000 m d'altitud en direcció a la Mediterrània, tot deixant la carena principal pirinenca al massís del Canigó dins del Vallespir, a l'Estat francès. A prop de l'antiga frontera del coll d'Ares, el **Montfalgars** és l'altitud més destacable, però ja només a 1.610 m d'altitud. Des del Costabona, una marcada carena en direcció sud separa les valls del Ter i del Ritort, que després es bifurca amb cims destacats com el **puig de les Agudes** al damunt de Setcases (1.976 m) —itinerari 4—, el **puig Sistra** (1.990 m) o el **puig Moscós** (1.739 m), a la serra de Fembra Morta, ja en direcció a Molló —itinerari 5.

Des del puig de Bastiments, pel coll de la Marrana, una importantíssima dorsal a través del cim del **Gra de Fajol** (2.714 m), la serra del Catllar, el **Balandrau** (2.585 m), la serra de la Canya, el puig **Cerverís** (2.208 m) i la serra de **Mont-roig**, amb el seu petit cim (1.991 m), separen la vall de Camprodon de la vall de Ribes i fan de partió d'aigües de les conques del Ter —est— i Freser —oest. Un cop passada la collada Verda, la carena entronca amb la serra Cavallera, que sembla que encercli la vall de Camprodon pel sud, tot connectant d'aquesta manera amb el Prepirineu. Al **puig del Pla de les Pasteres** s'arriba als 1.894 m —itinerari 10.

Tornem a la carena nord o transfronterera. Des del Montfalgars, una important carena en direcció sud-oest pel coll de la Batllia i la serra de Nevà, la muntanya de Sant Antoni i el Turó del Sitjar arriba al **Puigsacreu** (1.112 m), ja a Sant Pau de Segúries —itinerari 15—; tanquen la vall de Camprodon per la seva part est i sud, però això administrativament parlant no és del tot cert.

La incorporació al municipi de Camprodon del terme municipal de Freixenet de Camprodon el 1965 i el de Beget el 1969 ha fet que aquella part de l'Alta Garrotxa que drena les seves aigües al Llierca, i posteriorment al Fluvià, estigui oficialment vinculada al Ripollès, però geogràficament no podem dir que sigui de la vall de Camprodon. **Per aquest motiu el deixem fora de l'àmbit d'actuació del llibre**; només hi fem una petita incursió fins al puig Ou (1.300 m), a cavall de la Vall del Bac —itinerari 13. Tot i així, en totes les pàgines web, oficines de turisme i tríptics informatius de la vall als llogarets de Beget i Rocabruna i a totes les seves antigues parròquies se'ls considera part de Camprodon i, per tant, motiu de divulgació.

El **clima** al fons de les valls és el **mediterrani de muntanya**; el **mediterrani subalpí** per sobre dels 1.500 m i el d'**alta muntanya** per sobre dels 2.300 m. Les temperatures mitjanes a la vall, en general, són les vàlides per a la comarca del Ripollès: suaus a l'estiu, entre 14°C i 20°C, i hiverns molt freds, entre -3°C i 3°C. La pluviositat és molt elevada, principalment a l'estiu (amb valors anuals de més de 1.000 mm); a Camprodon es registren uns 90 dies anuals de precipitació de mitjana i uns 12 de neu. Les abundants neus als cims ja des d'octubre —l'any 2020 la primera enfarinada va ser el 30 d'agost per sobre de 2.200 m— arriben a aguantar, a les cotes més altes, a vegades fins ben entrat el mes de juny.

La **vegetació**, amb algunes varietats segons l'orografia del terreny i l'altitud, és la pròpia de cada clima: espècies eurosiberianes i de coníferes a les valls corresponents als estatges montà i subalpí, i d'alta muntanya als cims pirinencs o per sobre dels 2.300 m d'altitud aproximadament.

- Dels 800 m als 1.500 m, a l'**estatge montà**: és la vegetació anomenada **eurosiberiana**, amb hiverns freds i estius suaus de nits fresques i humitat permanent durant tot l'any. Trobarem frondosos boscos caducifolis i, com a espècies més destacades, el roure martinenc, amb sotabosc de boix i faigs als llocs més obacs mirant al nord, que originen el típic paisatge canviant de la tardor. Els avellaners també són abundants, però en canvi és ben escassa l'alzina, l'arbre típic mediterrani, que podem trobar a Sant Pau de Segúries al voltant de 1.000 m —itinerari 15. Els boscos de ribera són representats pels verns en gran abundància, bedolls —el bonic bedollar del Grell a l'itinerari 6—, freixes i pollancre al voltant dels cursos fluvials. El pi roig també hi és present, però és més abundant a la vall de Ribes.
- A l'**estatge subalpí**: per sobre dels 1.600 m és on trobem els grans boscos de coníferes, amb el robust pi negre —itineraris 2 i 4—, acostumat als climes molt durs i que comença a veure's a partir de 1.200 m i arriba al voltant dels 2.300 m pels volts d'Ulldeter. És la vegetació **boreoalpina**. Existeix també una petita concentració d'avets a Setcases a la Baga de Carboners, molt vistosa —l'itinerari 8 hi passa ben a prop—, considerada una de les avetoses de distribució més sud-oriental dels Pirineus. Els vermells nerets al juny, els saborosos nabius i el cridaner bàlec als llocs solells seran els principals arbusts que trobarem en aquest estatge subalpí.
- A l'**estatge alpí**: per sobre de 2.300 m, a les grans altituds, trobarem les pastures naturals, amb mulleres i aiguamolls.

Aspectes turístics i demogràfics

Camprodon ha estat centre d'estiueig des de finals del segle XIX. L'arribada del ferrocarril a Sant Joan de les Abadesses el 1880 i l'acabament de la carretera fins a Camprodon el 1892 oferiren noves expansions comercials i afavoriren que la primera burgesia barcelonina de l'època ràpidament vingués a "prendre" el clima fresc i sec de la vall. A poc a poc van arribar les primeres famílies benestants, i els autòctons constataren la necessitat de fer els primers equipaments per hostatjar-los (l'any 1916 s'inaugurà l'hotel Rigat, avui hotel Camprodon, construït per Francesc Suriñach; s'obriren les primeres fondes, com la fonda del Comerç, més tard Hotel Güell, etc.). Es necessitaven serveis i Camprodon els començava a oferir. El turisme era una bona manera de sufragar la seva precària economia local.

Amb el pas dels anys, milloraren molt els equipaments de la vila i de la vall en general, la qual cosa possibilità noves obertures i millores per al turisme. Cal destacar els següents fets: la inauguració del coll d'Ares i la comunicació transfronterera amb el veí Vallespir oberta a l'agost de 1964; l'obertura de la variant de la carretera de França a Camprodon a inicis dels anys setanta; la posada en funcionament de l'estació d'esquí de Vallter 2000 el 1975, que incorporava la pràctica de la neu a la vall; la construcció de noves urbanitzacions i xalets d'estiueig als anys noranta; la inauguració dels túnels de Collabós el 1994, que permetien l'accés més directe de la gent de Girona i la Garrotxa a la vall; la variant oest a Camprodon, el 2002, que ja no obliga a passar pel nucli urbà per anar vers Setcases; la nova creació del Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser el 2015... Tots aquests moments han estat fonamentals per al desenvolupament de la vall, fins a arribar a la configuració actual, moderna i preparada per al futur.

Però la **població** que viu tot l'any a la vall continua sense augmentar i té un lleuger descens en tots els municipis, llevat d'una mínima pujada a Camprodon o Llanars. Camprodon, la vila més destacada i centre de la vall, registra una població de 2.298 habitants, 2.036 sense comptar els llogarets que formen el municipi. Hi podem trobar els següents equipaments per al turisme: set habitatges d'ús turístic, set hotels —un dels quals a Font-rubí—, dos hostals, dues cases rurals als afores, dos càmpings allunyats de la població i una casa de colònies... Tots aquests serveis s'han escampat per la vall i han donat a les altres poblacions una importància turística del mateix nivell, proporcional a la grandària de cada poble. La demografia dels altres municipis de la vall són: Setcases, 170 habitants; Vilallonga de Ter, 398; Llanars, 535; Molló, 336; i Sant Pau de Segúries, 688.

Potser caldria plantejar-se per què una de les valls més visitades i comercials del Pirineu no augmenta la població sinó que la seva tendència, llevat de pocs casos, és a la baixa. Aquests aspectes podrien relacionar-se amb l'elevat preu de l'habitatge i la poca oferta laboral del sector secundari, només tangible al sector dels serveis i principalment en activitats turístiques, però la majoria de cops aquestes són realitzades per emprenedors amb capital suficient per implantar un negoci però sense gaire contractació de personal.

El Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser

És l'últim dels parcs naturals de Catalunya, declarat l'any 2015. Està situat íntegrament al Ripollès i ocupa una extensió de 14.000 hectàrees repartides entre set municipis. De la vall de Camprodon en formen part Setcases, Molló i Vilallonga de Ter. Caldrà veure, amb el pas del temps, l'impacte turístic que aporta aquest nou projecte. En principi, actualment, encara falten alguns dels equi-

paments turístics habituals en altres parcs naturals de muntanya (aparcaments habilitats, àrees de lleure, itineraris adaptats o molt senzills per a tota la família, visites amb taxis jeep per les pistes forestals...) i no sembla que hi hagi hagut massa canvis en el model turístic de la contrada amb la incursió del nou parc. El que sembla evident és que la figura de Parc Natural, en aquest cas, a diferència d'altres punts del país, pot ajudar a protegir millor la contrada.

Els itineraris, les dificultats i l'equipament

Molts dels **itineraris** que resseguiu estan senyalitzats en la seva totalitat o en bona part, però hi ha molts cops en què l'excés de senyals de pintura o retolació sobre el terreny pot confondre l'excursionista. A vegades la ruta senyalitzada pot no coincidir exactament amb la descrita al llibre.

Les **dificultats** dels itineraris les hem diferenciat entre una i tres estrelles: si són per a tothom amb un mínim físic i d'entrenament, una estrella; si ja són més exigents, amb un desnivell a superar entre 400 i 500 m, per a una excursió de tres o quatre hores caminant o que calgui posar en pràctica algun tipus bàsic d'orientació, dues estrelles; i, finalment, les d'alta muntanya, amb un bon desnivell per superar o de més llarg recorregut i on cal una certa experiència per sortir-se'n en cas d'algun imprevist sobtat, tres estrelles.

L'**equipament** en les sortides d'alta muntanya o per sobre de 1.500 m hauria de ser el següent: botes impermeables i transpirables que protegeixin els turmells, pals de marxa nòrdica, barret, crema solar de factor de protecció alt, ulleres de sol i folre polar per al fred o jaqueta transpirable per a la pluja. És imprescindible portar menjar i aigua abundant a la motxilla. També per a les sortides de caire més familiar i de recorregut més curt podria ser útil portar tots els elements recomanats prèviament, però ja no resulta tan obligatori fer-ho, perquè els pobles on hi ha tot tipus d'avitallament o on refugiar-se ràpidament de les inclemències del temps es troben més a prop.

Cal també estar amatents a les tempestes de tarda, ben freqüents a tota la vall, i vigilar a la zona del Costabona, freqüentejada per la boira. En principi, cal fer palès que els itineraris del llibre estan pensats per al període **maig-octubre**, quan la muntanya resta normalment nua de neu. A l'hivern és imprescindible evitar les cotes per sobre dels 2.000 m, vigilar amb els gruixos de neu i estar a l'aguait amb el gel, ben abundant als indrets obacs a qualsevol altitud.

Informacions útils

- Oficina de Turisme de la Vall de Camprodon. Carrer de Sant Roc, 22. Camprodon. Tel. 972 740 010, turisme@camprodon.cat, <http://www.valldecamprodon.org>.
- TEISA. Amb sortida a l'estació d'autobusos de Camprodon: línies d'autobús a Barcelona (un parell d'expedicions diàries); la més regular és a Ripoll, on enllaça amb el ferrocarril de Renfe a Barcelona; a Setcases, Molló i a Olot. Informació i horaris: <http://www.teisa-bus.com/>.
- Taxi Eli Berino. Carrer Major, 4. Llanars. Tel. 616 099 911.
- Taxi Roura.AVINGUDA del Mariner, 14. Sant Pau de Segúries. Tel. 659 431 913 i 972 747 035.
- Taxi Bosch. Camprodon. Tel. 972 740 215 i 620 876 353.
- Taxi Manel Garcia. Camprodon. Tel. 972 130 235 i 636 190 092.

Els itineraris

Nom de l'itinerari	Temps	Distància (en km)	Dificultat	Desnivell acumulat
1. Circuit amb telecadira i passejada pel circ d'Ulldeter i el naixement del riu Ter	1 h 45'	3	*	+75 m -400 m
2. Circular d'alta muntanya pels circs d'Ulldeter, Morens i el Bastiments (2.881 m)	4 h 30'	8,5	***	+780 m -780 m
3. Els últims 2.000 de la vall: el Roca Colom (2.506 m) i el Costabona (2.465 m)	6 h	17	***	+775 m -515 m
4. Volta a un cim solitari: l'isolat puig de les Agudes (1.976 m)	5 h 15'	9	***	+700 m -700 m
5. Dilatades vistes des del puig Moscós (1.739 m)	3 h	9,5	**	+560 m -560 m
6. De Molló a Espinavell pel bedollar del Grell, i retorn	3 h 45'	10	*	+350 m -200 m
7. El Camí de la Retirada: de Molló a coll d'Ares, i retorn pel pla de Sant Pere	4 h 55'	15	***	+670 m -670 m
8. Els salts d'aigua de la riera de Carboner i el panoràmic camí de la Serra	3 h 25'	9,5	**	+525 m -525 m
9. Per la vall del Catllar: aigua abundant, atapeïda vegetació i solitud extrema	3 h	8	*	-250 m +250 m
10. Per la vall d'Abella i la cara nord de la serra Cavallera (1.899 m)	4 h 55'	16,5	**	+550 m -550 m
11. El plàcid camí a la vora del Ter de Camprodon a Llanars, la Roca i Vilallonga de Ter, i retorn	4 h	11	*	+225 m -150 m
12. Per les fonts de Camprodon i les valls dels rius Ritort i Ritortell	2 h 10'	8	*	+150 m -130 m
13. Incursió al paisatge de l'Alta Garrotxa: de Camprodon al puig Ou (1.300 m), i retorn	5 h 30'	20	***	+350 m -425 m
14. Per l'ombrívola font Fresca, el santuari del Remei i l'antic patrimoni industrial del Ter	3 h 30'	12	*	+250 m -250 m
15. Circular per la calçada romana del Capsacosta i el mirador del Puigsacreu (1.112 m)	2 h 35'	10,5	*	+250 m -250 m

Circuit amb telecadira i passejada pel circ d'Ulldeter i el naixement del riu Ter

1 h 45'

-400 m +75 m

* * *

Complet recorregut que comença a una altitud de 2.500 m, a la cafeteria anomenada Les Marmotes de l'estació d'esquí de Vallter 2000, i que permet visitar el naixement reconegut del riu Ter a Ulldeter així com les emotives restes del que fou el primer refugi excursionista de la Península. No passa massa sovint als Pirineus que pugueu arribar a aquestes altituds tan considerables amb mitjans mecànics i sense cap esforç. El present itinerari aprofitarà la comoditat d'aquest telecadira, tindrà aquesta altitud com a punt de partida i serà tot pràcticament de baixada. Així doncs, es tracta del recorregut més curt d'aquest llibre, però aquesta circumstància no us pot fer

Sorprenents ruïnes del Xalet Vell d'Ulldeter i, al fons, el Gra de Fajol.

abaixar la guàrdia: cal anar ben equipat i abrigat, fins i tot a l'estiu, i estar amatent a l'evolució de les tempestes de tarda. Molt freqüentat d'ençà de la inauguració del servei estival del remuntador i de l'arranjament i senyalització del camí d'accés a Ulldeter.

Senyalització: Fletxes verdes, un tram sense senyalitzar i després GR 11 fins al final.

itinerari

Vallter 2000 (2.160 m). Estació hivernal molt concorreguda principalment per famílies, situada al circ d'Ulldeter i Morens, a la zona més oriental del Pirineu. Servei de bar i cafeteria, on fan àpats. Una proposta molt interessant, que es va posar en marxa en els últims anys i que és el pretext d'aquest itinerari, és que a l'estiu es troba operatiu el telecadira Jordi Pujol, que permet ascendir còmodament fins als 2.500 m, punt on es troba la cafeteria Les Marmotes. A tall d'exemple, els horaris de l'estiu de 2020 són del 18 de juliol a l'11 de setembre de 10 a 15 h. Cal mencionar que el telecadira porta el nom de Jordi Pujol i Planella, esquiador olímpic de Camprodon i fill del fundador de l'estació d'esquí.

Agafeu el telecadira amb bitllet només d'anada i frueu del paisatge.

0 h. Cafeteria Les Marmotes (2.500 m). Punt final del remuntador. Ambient excel·lent d'alta muntanya en ple circ d'Ulldeter. Servei d'àpats i begudes amb taules i cadires a la panoràmica terrassa. Un cop contemplat tot el gran estol de muntanyes i valls des de l'anomenat mirador de la Costa Brava, inicieu l'itinerari en direcció a Ulldeter tot seguint les fletxes verdes clavades en pilones vermelles. Les siluetes del colossal Gra de Fajol, del coll de la Marrana i del gegant Bastiments seran omnipresents en tot el recorregut. Al nord es veu també tota la carena anomenada de l'Esquena d'Ase, per on es davalla al coll de la Geganta (itinerari 2).

Comenceu la baixada, suau i molt freqüentada a l'estiu. El camí és pedregós però el rastre és evident. Es veu gent arreu; fins i tot, si us hi fixeu bé, a les carenes dels cims que us envolten. Hi ha una gran sensació d'alta muntanya pirinenca.

10'. Ulldeter (2.440 m). Es considera el naixement oficial del riu Ter. Unes quantes roques grans protegeixen la surgència i donen més vistositat al brollador subterrani que allà emergeix. És molt visitat a l'estiu i a vegades costa fer la fotografia obligada sense gent. El més paradoxal de

Les ruïnes del Xalet Vell d'Ulldeter amb el Roca Colom i el Costabona al fons.

la bonica contrada és que la popular i més verinosa planta d'Europa, la tora blava, floreix durant el mes d'agost just davant mateix del naixement, i molts dels visitants no són conscients d'aquest perill i passen en pantaló curt ben a prop de les seves temibles fulles. L'itinerari ara davalla amb més força, mentre la corrua de gent es va estirant, i passa a frec del petit aiguamoll anomenat **estany Fonedís**, amb vistes a la carena dels pics de Coma Ermada i Roca Colom. Ja veieu des de fa una estona davant vostre, al fons, sobre una elevació, les restes de l'antic Xalet d'Ulldeter.

25'. Creueu el riu Ter (2.380 m). El passeu a gual molt fàcilment perquè encara porta poca aigua. Aneu directament a les restes del xalet, ja molt a prop i ben visibles. Molt important: deixeu les fletxes verdes definitivament, ja que davallen per la pista Bac i Barquins fins a Vallter 2000. Es tracta d'una alternativa encara molt més senzilla en cas de mal temps o d'altres complicacions.

30'. Ruïnes del Xalet Vell d'Ulldeter (2.390 m). Un mínim pany de paret arranjat amb una placa commemorativa i moltes pedres escampades són les restes visibles del que fou el primer refugi excursionista de la Península. Erigit el 1909 per obra de Jeroni Martorell, va ser encarregat pel Centre Excursionista de Catalunya, presidit en aquella època per Cèsar August Torras. Malmès per la Guerra Civil i dinamitat posteriorment perquè no s'hi amaguessin els maquis, ja no va ser reconstruït en aquell punt sinó en l'actual —per on passareu d'aquí uns minuts—; això va succeir el 1959, just 50 anys després del primer. La fotografia de les restes, amb el Gra de Fajol com a magnífic teló de fons, deixa l'excursionista bocabadat, i es comença a fer la idea de la importància d'aquella construcció en un paratge tan dur i inhòspit. Després de visitar aquestes emotives restes, continueu l'itinerari.

Hi ha diversos camins per seguir vers el refugi d'Ulldeter. El més ràpid és tor-

nar enrere i travessar de nou el riu en el mateix punt.

35'. Creueu el riu Ter (2.380 m). Un cop a l'altra banda, a l'esquerra queden les restes d'una espècie de tram final d'una pista d'esquí. Seguiu-les fins al final cap al sud, on tot seguit comença una baixada molt pedregosa, inclinada i ràpida —a l'estiu plena de cardots— fins que arribeu al fons de la vall. Un tram poc agradable es fa present de manera sobtada, i la pista es veu alterada i sense verdor.

50'. Cruïlla (2.340 m). Entronqueu amb el clàssic camí d'Ulldeter al coll de la Marrana i Bastiments (itinerari 2) o al santuari de Núria. Ara ja només cal seguir els senyals del GR 11 en suau davallada per un bonic paratge d'alta muntanya sota l'ombra de la majestuosa cara nord del Gra de Fajol.

1 h 10'. Refugi d'Ulldeter (2.236 m). Emplaçat al vessant sud

del puig dels Lladres i a la falda del Gra de Fajol. Font. Propietat del Centre Excursionista de Catalunya. Inaugurat el 1959 per celebrar el 50è aniversari del refugi vell. Servei de bar, àpats i pernoctació fins a 57 places. Reserves i contacte al web <http://www.ulldeter.es> i als telèfons 619 514 159 i 972 192 004. És un establiment molt visitat, tant per muntanyencs com per turistes que s'atreveixen a caminar els 30 minuts en forta pujada des de l'aparcament d'accés al refugi.

Ara només cal desfer l'itinerari 2 a l'inrevés fins a l'aparcament del refugi.

1 h 35'. Aparcament d'accés al refugi d'Ulldeter (2.100 m).

En aquest cas, ara cal seguir els últims metres per carretera a l'esquerra i de pujada en direcció a l'aparcament final de Vallter 2000.

1 h 45'. Vallter 2000 (2.160 m).

Final d'aquesta bonica sortida d'iniciació a l'alta muntanya.

| La verinosa tora blava just davant del naixement del riu Ter.

